

Troling á landleiðini - loyvd ella ikki loyvd

Hetta mál er nógv umrøtt bæði í bløðum og millum manna. Eisini er hetta mál til viðgerðar í lögtingsins fiskivinnuneyvnd, men við tað at tað enn ikki er komið aftur á ting, veit eg ikki hvørja støðu, nevndin kemur til.

Men fyri allar teir, sum hava verið knýttir at útróðri ella fiskivinnu, hevur hetta mál stóran áhuga. Tá umsóknir komu til tingið um loyvi til troling á landleiðini, skrivaði eg her í bláðnum um henda spurning, og mælti til, at útróðrafelagini víðgjördu hetta mál í felagum teirra. Hetta hava felagini nú gjørt, og hava umboðsmenn fyrir nevndu felag verið til fund saman við lögtingsins fiskivinnuneyvnd.

Sjálvur minnst eg nógv ógvu liga góð fiskiár, men eisini enn fleiri sera ring fiskiár, ja so ring, at til dømis á Norðhavinum í bestu vartið, var fiskur nærlíktur ikki kendur. Tað er tí heilt natúrligt, at teir menn, sum eru nær knýttir at hesi somu vinnu, hugsa nógv um henda spurning, tí fleiri bygd-ir hava uppbyggt síni vinnuam- bød næstan heilt uppá heima- fiskiskap og tey seinastu árin hava bæði útróðramenn, bátar og virkir teirra, fingið rættliga góða úrtøku, ið hvussu so er í mun til undanfarna ár.

Spurningurin er tí hvør orsøkin kann verða til at so er, og er tað nógvir útróðramenn sum halda, at fríðan av land- leiðini móti trolveidi er ein av orsøkunum um ikki tann ein- asta.

Fiskivinnan í gomium døgum

Sum fyrr sagt hava áringarnir verið ógvuliga ójavnir, og so langt vit vita um í søgu okkara, hevur tað verið so. Danskir presturin Jørgen Landt, ið var prestur í Kvívík frá 1791 til 1798 sigur í bók síni »Færøerne: »Fiskeriet er nu langt fra ikke, hvad det i de fremfarne tider har været, thi da udgjorde fisken en vigtig nærings- og handelsartikel, men nu er den ligesom ganske forsvunden fra de færøske kyster.

Enten nu fiskemængden i sig selv kunde være bleven formindsket, eller grundene og fiskebankene ved uvejre eller naturbivenheder kunde have lidt nogen forandring, så at de nu ikke mere afgive enten ferskvand eller fode nok til de fisk, som der vilde opholde sig, eller fiskene af den ene eller anden årsag har fået et andet træk eller andre opholdssteder, tør jeg ikke befatte mig med at afgøre, dette ved jeg, at når man undtager få steder i Færø, hvilket ligge meget fordelagtig for fiskeri, drives det på de fleste steder og i de fleste år mere med tab end med fordel.»

»Når Helleflynderfiskeriet lykkes vel, kan det noget bøde på det tab, der ofte lides ved det fejlslagne værfiskeri.»

»Når værfisken har kastet sine rogn, hænder det i nogle enkelte år, at den begiver sig ind i fjordene, hvor den får navn af landfisk, og når det indtræffer, plejer den at fiskes i mængde.»

Nokur ár frammanfyri teirri tíð Jørgen Landt her greiðir frá sera vánaligum fiskiárum, var rokffiskiskapur á várleiðini á Norðhavinum. Um henda rok- fiskiskap skrivur kaptain Born í 1790:

»Just da, når fiskeriet om Færø er meget godt — der er, når loddet ikke er løbet halvt til bunds, førend fisken bliver på krogen. Når man føler på snoret at loddet ruf, ruf glider i faldet fra den ene fisk til den anden, når man på Daniels- medet norden for landet, medens strømmen en gang trækker båden ned over banken, har båden fuld, når man ikke så hastigt kan hale op og kaste ud igen, som fisken bider på, og når man fisker båden fuld i mindre end en time, og da nogle timer med fuld båd må ligge på medet, før strømfaldet bærer til, at man kan ro tilbage og hjem igen — da var det tid, at der var mindre fordomme, flere hænder og bedre anstalter i Færø at fange flere fisk, som der er — dog fremmede vil nok lære os. Var der vel nogen sag for 10 fiskebåde i en eneste god dag, på et rigt et med som Danielsmedet at fiske et skib fuldt af tosk, når man bare havde et på medet som man kunde laste torsken omfodt på, få nogen tobak og en flaske brændevin til forfriskning, og så ro hen igen på medet og fiske sig atter fuld. Hvor ofte beklager vi ikke at båden nu er ladet til randen, og at der nu ikke er rum til mere fisk? Hvor ofte tager vi ikke mere ind, end vi kan føre hjem, og som vi da i strømkoblingen må kaste ud igen? Hvor godt var det da ikke om vi kunde flytte vor ø — kunde ikke skibet være vor ø — hen til stedet, hvor der er overflod af Guds velsignelse.»

Dánjalsmið hjá Jørgen Landt er ætlandi sama sum *várgrunnurin*, og ikki tað sum í dag nevnist *Dánjalsmið*.

Um hetta Dánjalsmið sigur Jørgen Landt:

»Fiskemedene er almindeligvis små så de ikke strække sig mange favne i bredde, det største og bedste er det såkaldte Danielsmed, som ligger 2 mile nord for Kalsoen og 4 mile N.N.V. for Fiskemulen på Viderø. Det er omtrent ¾ mile langt og ½ mil bredt, i bunden har det sand og sten. Det besøges af beboerne på de fleste af Nordøerne, samt af Østerøen og Nordstrøm.»

Hetta er hvat menn skrivað og hugsað um fiskiskap og fiskagongd fyrir nærur 200 ár- um síðani, og eini 100 ár áðrenn tann fyrsti trolarin setti út undir Føroyum. Hví vóru fiski- árinu so ymisk og hvat var orsøkin til at so var.

Trol -

eitt oyðandi fiskiamboð

At trol er eitt oyðandi am- boð eru allir sum nýtt tað hava á einum máli um, tí tað drepur alt, sum fyrir er — eisini yngi- lin. Men teir fyrstu trolarnir, sum fiskaðu undir Føroyum høvdu lítlan veiðikapasitet móti nútímans trolarum, ma- skinkraftin lítill og trolid illa hósandi.

Níðanfyri standandi tøl vísa heimafiskiskapin frá 1911 til 1969: (í tonsum)

1911:	13.171	—	1912:	17.716
1913:	11.338	—	1914:	11.374
1915:	10.195	—	1916:	13.532
1917:	16.473	—	1918:	22.656
1919:	27.521	—	1920:	10.685
1921:	5.453	—	1922:	3.129
1923:	4.157	—	1924:	4.108
1925:	6.615	—	1926:	5.338
1927:	6.827	—	1928:	4.156
1929:	1.833	—	1930:	2.200
1931:	1.548	—	1932:	4.446
1933:	2.236	—	1934:	1.893
1935:	1.708	—	1936:	1.225
1937:	3.128	—	1938:	2.968

1952:	8.444	—	1953:	7.856
1954:	8.950	—	1955:	13.535
1956:	13.704	—	1957:	13.836
1958:	15.768	—	1959:	13.097
1960:	19.684	—	1961:	21.370
1962:	19.211	—	1963:	19.140
1964:	20.848	—	1965:	20.225
1966:	18.317	—	1967:	18.508
1968:	27.761	—	1969:	30.600

Frá 1911 til seinra kríggj er einans talan um tosk og små- fisk, tí hýsan, sum almikið var av í farnu öld, hvarv heilt und- an Føroyum fyrst í hesi öld, og kom ikki aftur á grunnar okk- ara fyrr enn seinast í 30'áru- num.

Undan fyrra heimskrígunum var heimaútróðurin mest ríkin við árabátum og nokrum smærri motorbátum og slupp- um, so tá hava verið javnt góð fiskiár. Tá so nógv mest varð veitt í 1912, kom hetta av, at tað um váríð var kolstreika í Onglandi og sostatt eingir trol- arar undir Føroyum, og krígs- árin var talið av bretskum trolarum nærur einki, so hetta man vera orsøkin til at veiði- mongdin vaks so munandi tey seinru krígsárin til 27.521 tons í 1919. Nú komu so trolarnir aftur, og so nógv betri útgjörð- ir, og nú gjördu teir barta, so tað nærur var fiskioyði við undantak av 1925, 1926 og 1927, hóast útróðrabátarnir vóru nógv betri útgjördir. Ikki fyrr enn 1968 komu vit upp- aftur á somu nøgd sum í 1919. Tað er tí ikki at undrast á, at útróðramenn mæla frá at geva loyvi til trolveidi á landleiðini, sjálvt um tað kann prógvast, at tað á hesum øki er fiskur, sum ikki verður veiddur hvørki við linu ella snóri.

J. Fr. Oregard.

KEYPIÐ SOSIALIN!
LESIB SOSIALIN!
HALDIÐ SOSIALIN!
SOSIALURIN — altíð bestur!

Ferðacætlan

í samband við dýrabiðjudag og flaggdagin

Smyril

Mikudagin	22-4 kl. 8.00:	Tvøroyri-Tórshavn
	kl. 14.00:	Tórshavn-Tvøroyri-Vág
Hósdagin	23-4 kl. 7.00:	Vág-Tvøroyri
	kl. 8.30:	Tvøroyri-Tórshavn
	kl. 18.00:	Tórshavn-Tvøroyri
Dýrabiðjudag	24-4 kl. 7.00:	Tvøroyri-Tórshavn
	kl. 11.00:	Tórshavn-Klaksvík
	kl. 13.00:	Klaksvík-Tórshavn
	kl. 13.00:	Klaksvík-Tórshavn
	kl. 15.00:	Tórshavn-Tvøroyri
Leygardagin	25-4	Eftir galdandi ferðacætlan
Sunnudagin	26-4 kl. 17.00:	Tvøroyri-Tórshavn
	kl. 20.30:	Tórshavn-Tvøroyri

Dagstjørnan

Dýrabiðjudag	24-4	: Ongin sigling
Leygardagin	25-4	: Eftir galdandi ferðacætlan

Pride

Mikudagin	22-4	: Eftir galdandi ferðacætlan
	kl. 17.00:	Klaksvík-Fuglafjörð-Klaksv.
Hósdagin	23-4 kl. 8.00:	Klaksvík-Tórshavn
	kl. 12.00:	Tórshavn-Klaksvík
	kl. 15.00:	Klaksvík-Tórshavn
	kl. 18.00:	Tórshavn-Klaksvík
Dýrabiðjudag	24-4	: Ongin sigling
Leygardagin	25-4	: Eftir galdandi ferðacætlan
Sunnudagin	26-4 kl. 18.00:	Klaksvík-Tórshavn
	kl. 20.30:	Tórshavn-Klaksvík

Lisshøvdi

Hósdagin	23-4 kl. 7.00:	Klaksvík-Haraldsund-Múla- Norðdepli-Hvannasund-Svin- oy-Fugloy-Svinoy-Hvanna- sund-Norðdepli
	kl. 14.30:	Norðdepli-Hvannasund-Svin- oy-Fugloy-Svinoy-Hvanna- sund-Norðdepli-Múla-Har- aldsund-Klaksvík
Dýrabiðjudag	24-4	: Ongin sigling
Leygardagin	25-4	: Eftir galdandi ferðacætlan

Másin

Hósdagin	23-4	: Eftir galdandi ferðacætlan
	kl. 18.00:	Tórshavn-Skopun-Tórshavn
Dýrabiðjudag	24-4 kl. 7.00:	Tórshavn-Kaldbak-Tórshavn
	kl. 9.00:	Tórshavn-Skopun-Tórshavn
	kl. 13.00:	Tórshavn-Nólsoy-Tórshavn
Leygardagin	25-4	: Eftir galdandi ferðacætlan
Sunnudagin	26-4 kl. 17.00:	Tórshavn-Nólsoy-Tórshavn
	kl. 18.00:	Tórshavn-Skopun-Tórshavn

Sildberin

Hósdagin	23-4	: Eftir galdandi ferðacætlan
	kl. 17.15:	Tórshavn-Nólsoy-Tórshavn
Dýrabiðjudag	24-4	: Ongin sigling
Leygardagin	25-4	: Eftir galdandi ferðacætlan
Sunnudagin	26-4 kl. 17.00:	Tórshavn-Kaldbak-Tórshavn
	kl. 18.15:	Tórshavn-Skopun-Tórshavn

Broytingar í ferðacætlanini kunnu verða gjørdar.

STRANDFARASKIP LANDSINS

Hotel til leigu

Frá 1. august í ár er Hotel Føroyar, við tilhoyrandi innbúgv, til leigu.

Gjollari upplýsingar fáast við at venda sær til Tryggingarsambandið. Skrivligar umsóknir verða at senda Tryggingarsam- bandinum innan 1. juni.

TRYGGINGARSAMBANDIÐ
Kongabrugvin